

Intentieverklaring voor de volledige wijziging van het GewOP

Inleiding

Het Regeerakkoord bepaalt dat « *de ontwikkeling van de economie en het levenskader te Brussel zal gedragen worden door een echt Gewestelijk plan voor Duurzame Ontwikkeling waarin wordt nagedacht over onze ontwikkeling, waarin de uitdagingen op economisch, sociaal en milieuvlak evenwichtig aan elkaar worden gekoppeld en waarvan de uitwerking zal starten van bij de start van de legislatuur. Het GPDO zal dus concreet de uitdagingen vertalen die zich op het vlak van duurzame ontwikkeling stellen. Gezien de grote uitdagingen die voortvloeien uit de demografische ontwikkeling, de problematiek inzake tewerkstelling en scholing, alsook het leefmilieu en de internationalisering, is het onontbeerlijk dat een nieuw Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling wordt uitgewerkt waaruit operationeel op korte termijn de belangrijkste prioriteiten van de legislatuur kunnen worden afgeleid* ».

Artikel 16 van het BWRO stelt dat « *binnen de zes maanden die volgen op de maand van de installatie van het Parlement de Regering een rapport over haar intentie om over te gaan tot een eventuele volledige of gedeeltelijke wijziging van het gewestelijk ontwikkelingsplan ter informatie overmaakt aan het Parlement* ».

Waarom kiezen voor een volledige wijziging van het GewOP van 2002?

1. Noodzaak om het GewOP bij te werken

Het GewOP dat momenteel van kracht is, dateert van 2002. Sindsdien hebben zich nieuwe gegevens aangediend (Het programmagedeelte liep af in 2004) en hebben er zich tal van nieuwe eisen gesteld: Brussel zal bijgevolg het hoofd moeten bieden aan nieuwe uitdagingen waar niet aan te ontkomen valt. In het kader van het regeerakkoord is er gewezen op de relevantie om het GewOP aan te passen, waarbij de nieuwe benaming Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling de noodzaak van het duurzame karakter van de ontwikkeling van het Gewest weergeeft.

2. Er zijn nieuwe uitdagingen en de prioriteiten moeten worden herzien

Ook al zijn een aantal van de prioriteiten die in 2002 bepaald werden ook vandaag nog actueel, toch vergen de nieuwe uitdagingen dat de orde der prioriteiten herbekeken wordt en dat meer aandacht besteed wordt aan het transversale karakter van het plan, mede omwille van de schaarser wordende financiële middelen.

3. De methodologie steunt op participatie

De methodologie die voorgesteld wordt om het nieuwe GPDO uit te werken, vereist dat het werk in zijn geheel wordt overgedaan, vermits er in tegenstelling tot wat bij het voorgaande GewOP het geval was (« top-down » aanpak), gekozen is voor een participatieve « bottom-up » aanpak. Dank zij deze benadering kunnen openbare en privé-actoren worden samengebracht die rechtstreeks belang hebben bij de uitvoering van het plan. Met de participatieve procedure kunnen ook de gewestelijke « stuwende krachten » gemobiliseerd worden en verkrijgt met waarborgen voor een meer operationeel karakter van het plan.

4. In het plan zal rekening gehouden worden met de grootstedelijke schaal

In een periode die getekend wordt door globalisering en mondialisering is het ondenkbaar dat een plan geen rekening zou houden met de grootstedelijke schaal van het Gewest als sociaal-economisch bekken. Men zal rekening moeten houden met evoluties en projecten in het hinterland en samenwerkingsperspectieven trachten uit te werken met de beide andere Gewesten in alle mogelijke gebieden, uitgaand van het feit dat rivaliteit en concurrentie in belangrijke sectoren zullen blijven bestaan.

5. Het plan wordt onderworpen aan een milieu-evaluatie

In tegenstelling tot de vorige gewestelijke ontwikkelingsplannen zal het plan tijdens de wettelijke uitwerkingsprocedure verplicht onderworpen worden aan een evaluatie van de milieueffecten. Het doel van deze evaluatie is om in een vroeg stadium reeds de milieueffecten van het plan te kennen en bij de uitwerking van het Plan al corrigerende maatregelen hiervoor aan te geven. Dit verantwoordt tevens het principe van een volledige herziening van het Plan: we kunnen niet blijven steunen op een deel van het Plan dat niet aan deze procedure onderworpen is. Anderzijds moet de milieu-evaluatie gebeuren tegelijk met de uitwerking van het ontwerp om te voorkomen dat deze opdracht een encyclopedisch of academisch karakter krijgt, maar in tegendeel kan dienen om de voorstellen te verbeteren door op het juiste moment varianten te analyseren. Ten slotte wordt de milieu-evaluatie ook gekenmerkt door de noodzaak aan een transversale en systeemgebonden evaluatie van de mogelijke effecten: ook dit verantwoordt een volledige herziening van het plan.

6. Het plan wordt strategisch en operationeel

Om de efficiëntie van de vooropgestelde opties en maatregelen te waarborgen, moet het nieuwe GPDO een synthesesdocument worden dat de grote prioriteiten vastlegt tegen de horizon van 2020 en 2040, waarvoor duidelijke en afgelijnde doelstellingen moeten worden gedefinieerd en operationele maatregelen omschreven in een geheel met indicatoren en boordtabellen. De wisselwerking tussen het Gewestelijk Plan en de sectorale plannen, als uitvoeringsinstrumenten, moet herzien worden, alsook de interactie met de programma's die hun uitvoering moeten vinden op gemeentelijk niveau, dit in een partnercontext en in naleving van het subsidiariteitsbeginsel.

Conclusies

Deze elementen tonen voldoende aan dat het noodzakelijk is om het GewOP uit 2002 aan een volledige aanpassing te onderwerpen, zonder daarom automatisch bepaalde verworvenheden van dat plan te verwerpen maar deze een nieuwe plaats te geven binnen een nieuw en geherevalueerd kader.

Context, doelstellingen en methode

De nieuwe uitdagingen

Ook al zijn de economische conjunctuur en de budgettaire context vandaag ongunstig voor Brussel, toch beleeft het Gewest een cruciale periode in zijn geschiedenis.

Ons stadsgewest staat voor nieuwe uitdagingen die onvermijdelijk een oriëntering zullen geven aan onze visie op de toekomstige ontwikkeling van onze stad, maar die ook, en dat is veel pragmatischer, de evolutie zullen bepalen van de oplossingen die wij daartoe moeten aanbrenge.

Brussel wordt geconfronteerd met **5 grote nieuwe uitdagingen** en daarom moet een nieuw stadsproject het levenslicht zien in Brussel.

- **De uitdaging verbonden aan de bevolkingsaan-groei.**

De meeste Europese stedelijke centra worden geconfronteerd met een « demografische explosie », die één van de grote uitdagingen van de eenentwintigste eeuw is.

In Brussel is de tendens gekeerd. Het eerste GewOP had nog als doel de stadsuittocht terug te draaien, het tweede GewOP hield een aankondiging in van een geleidelijke bevolkingsaan-groei en vandaag kennen we een situatie met vooruitzichten die wijzen op een sterke aan-groei van het Brussels bevolkingscijfer. Wij herinneren eraan dat het Planbureau op korte termijn een aan-groei verwacht met 170.000 personen (2020). Deze verhoging kan in de eerste plaats toegeschreven worden aan een sterke gewestelijke nataliteit en aan een sterke migratiestroom die voor een deel het gevolg is van de uitbreiding van de Europese Unie.

Toch mogen we niet uit het oog verliezen dat de stadsuittocht ook vandaag nog voortduurt. Men stelt immers vast dat jaarlijks 15.000 tot 20.000 personen het Gewest verlaten om zich in de rand te vestigen, terwijl slechts 10.000 personen verhuizen van de rand naar het Gewest.

Ook is het zo dat de jonge bevolkingsgroep (0-14 jaar) proportioneel sterker zal groeien, men schat dat een aan-groei met 25% (50.000 eenheden) mogelijk is tegen 2020.

Overigens wordt één kind op drie geboren in een gezin zonder inkomsten uit arbeid. Eén jongere op drie tussen de 18 en 25 is volledig uitkeringsgerechtigd werkloze. Internationale migratie, dikwijls vanuit economische motieven, doet deze bevolkingsgroep, die bovendien vaak leeft in kansarmoede, aan-groeien. Het is noodzakelijk het opvangbeleid voor deze groep te coördineren.

Men stelt vast dat de bevolking het sterkst aan-groeit in een aantal gemeenten in het westen, het meest kansarme deel van het Gewest.

Deze toestand heeft niet alleen als gevolg dat de gemeenten zich verplicht zien de diensten en uitrustingen in het leven te roepen met het oog op deze bevolkingsaan-groei en verarming, maar ook dat de onevenwichtige ontwikkeling van het Brussels grondgebied verder versterkt.

- **De uitdaging verbonden aan tewerkstelling, beroepsopleiding en onderwijs,** die groter dan ooit is door de effecten van de economische crisis veroorzaakt door de financiële crisis, samen met de sterke bevolkingsaan-groei die steeds meer jongeren op de Brusselse arbeidsmarkt brengt.

- De **uitdaging verbonden aan het leefmilieu** die inhoudt dat Brussel een model moet worden inzake duurzame ontwikkeling en mobiliteit, omdat toekomstige generaties voor essentiële problemen met het leefmilieu staan. Deze uitdaging is bovendien een grote bron voor jobcreatie en kan bijdragen tot de bevordering van het internationaal imago van het Gewest.
- De **strijd tegen de dualisering van de stad en tegen de armoede**, die een intensivering vereist van de transversale en geterritorialiseerde beleidsinitiatieven op sociaal, economisch en cultureel vlak gericht op maatregelen in de meest kansarme zones, die actief de strijd aangaan met iedere vorm van discriminatie.
- De **uitdaging verbonden aan de internationalisering**, die meer dan ooit een roeping is voor Brussel, maar waarin de Brusselaars een grotere rol moeten krijgen en die de inwoners van de stad beter ten goede moet komen. Alle lagen van de bevolking, en dan vooral de minst geschoolden, moeten beter worden van deze dynamiek die actief moet bijdragen aan de strijd tegen de dreigende sociale uitsluiting.

De doelstellingen

In het licht van deze grote uitdagingen voor de toekomst van Brussel moeten we **een lijst opstellen met de voornaamste doelstellingen** waar we op korte en middellange termijn (2020) voorstaan.

- **De eerste doelstelling bestaat erin het stedelijk beleid bij te sturen in het licht van de bevolkingsaan groei en een zekere leefkwaliteit voor de inwoners te waarborgen.**

Om deze demografische uitdaging het hoofd te bieden, moet het Gewest een aangepast beleid gaan voeren op het vlak van huisvesting, uitrustingen en infrastructuur, indien we de leefkwaliteit van een voltallige bevolking willen vrijwaren.

Deze aanpassing van het stedelijk beleid vergt een nieuw aanbod van uitrustingen die gericht zijn op dienstverlening, zoals kwaliteitsvolle scholen over heel het Gewest, efficiënte openbare ziekenhuizen en een degelijk verspreide gezondheidszorg en sociale dienstverlening, kinderkribben en andere structuren voor kinderopvang, alsook rusthuizen en groene ruimten. De interministeriële conferentie over welzijn en gezondheidszorg moet een gelegenheid vormen om het welzijns- en gezondheidsbeleid te programmeren en te coördineren, heuse inventariserende werkzaamheden uit te voeren en het aanbod, daar waar de behoeften zich doen gevoelen, bij te sturen in functie van de demografische en sociaal-economische structuur van de wijken.

Het aanbod openbare woningen moet omhoog, onder meer door sociale woningen, maar ook woningen voor de middeninkomens en aangepaste woningen (bejaarden, personen met een handicap,...) te renoveren en te produceren.

Tegen 2020 moet het Brusselse woningenbestand in grote mate uitgebreid worden, mede door de toename van het aantal gezinnen bestaande uit één of twee personen als gevolg van de gezinssituatie van de Brusselaars (echtscheidingen, scheidingen,...), waardoor momenteel niet minder dan één gezin op twee in Brussel samengesteld is uit slechts één persoon, terwijl het aantal eenoudergezinnen dan weer sterk toeneemt. De snelheid waarmee jaarlijks openbare en private woningen worden gebouwd, moet dan ook aanzienlijk de hoogte in. Bovendien moet het aandeel sociale woningen in openbaar beheer opgetrokken worden tot 15% van het woningenbestand. In dat verband dient tevens gelet te worden op een evenwichtige spreiding van de openbare woningen over al de 19 gemeenten.

Daarnaast is tevens aandacht vereist voor de druk op het woningenbestand, voornamelijk op de huurwoningen, in een stad waar zich tal van nieuwe inwoners met uiteenlopende sociale statuten komen vestigen, hetgeen zal leiden tot een heftige concurrentie en voor de minstbedeelden de toegang tot huisvesting verder zal bemoeilijken. Daarom is het nuttig nieuwe woonformules te ontwikkelen, zoals gegroepeerd of intergenerationeel wonen, en een systeem op te zetten om de huurprijzen te omkaderen.

Om een duurzame mobiliteit te kunnen bewerkstelligen, dient bij de plaatsbepaling en de inrichting van de woongebieden rekening gehouden te worden met beginselen zoals de nabijheid van functies en een vlotte toegankelijkheid van de structurerende netwerken voor duurzame mobiliteit, zijnde het fietsnetwerk en het openbaar vervoersnet.

De bijsturing van het stedelijk beleid in het licht van de bevolkingsaangroei werpt tevens belangrijke vragen op in verband met ruimtelijke ordening: streven naar een grotere bebouwingsdichtheid via de bouwhoogten en/of kiezen voor een wijziging van de grondbestemming? Voor welke sociale en culturele mix kiest men, waar en hoe? Welke uitrustingen moeten er in de wijken worden ingeplant en gevestigd? Maar ook, hoe moeten we de toenemende verplaatsingsbehoeften die zich als gevolg van de bevolkingstoename en de investeringen in uitrustingen zullen aftekenen, beheren?

- **De tweede doelstelling beoogt de sociaal-economische ontwikkeling van het Gewest.**

Hoewel Brussel goed is voor 20% van het Belgische BBP, ons Gewest een vijfde plaats bekleedt in de lijst met de meest aantrekkelijke steden in Europa na Londen, Parijs, Frankfurt en Barcelona¹ en het de derde rijkste regio in de Europese Unie is², blijft het gemiddelde inkomen van de Brusselaars dalen. Meer dan de helft van de banen in Brussel wordt ingenomen door pendelaars, terwijl de werkloosheid er 20% van de beroepsbevolking treft. We hebben dus te maken met een zorgwekkende sociaal-economische toestand, die bovendien haaks staat op het macro-economisch statuut van Brussel.

We kunnen ons bij de uitwerking van een visie voor de sociaal-economische ontwikkeling van het Gewest evenwel niet beperken tot de 19 gemeenten. De invloedzone van Brussel reikt immers veel verder, daar Brussel hét communicatie- en zakelijk knooppunt is van België. We stellen trouwens vast dat het Brussels sociaal-economisch bekken, algemeen beschouwd, een gebied is met een sterke economische dynamiek (de werkloosheidsgraad zakt tot 12% als we uitgaan van een gebied dat zowel Vlaams- als Waals-Brabant omvat).

¹ Volgens de « European Cities Monitor ».

² Volgens de rangschikking van Eurostat.

We moeten van het onderricht, het (gewoon, gespecialiseerd, technisch en beroeps-) onderwijs en de beroepsopleiding van onze jongeren de topprioriteit maken van de stedelijke ontwikkeling van de toekomst, meer bepaald door nieuwe studierichtingen in te voeren. Zo niet dreigt het aantal personen die buiten de maatschappij komen te staan, alleen maar toe te nemen, met alle gevolgen vandien qua kosten voor de samenleving, afremming van de economie en belastinginkomsten.

De invulling van deze doelstelling zal dan ook in sterke mate afhangen van de uitvoering van de synergie Werkgelegenheid – Milieu – Economie – Opleiding die kadert in de alliantie Werkgelegenheid-Milieu, de eerste doelstelling van het Regeerakkoord, waarvan het Pact voor een Duurzame Stedelijke Groei het centrale onderdeel vormt.

Om een oplossing te vinden voor de schaarste aan beschikbare terreinen voor economische activiteiten, zal bijzondere aandacht besteed worden aan de uitbreiding van de hoeveelheid terreinen en gebouwen voor economische doeleinden, zowel door nieuwe gebieden af te bakken die ruimte moeten bieden voor productie-activiteiten als door braakliggende terreinen en leegstaande gebouwen te herwaarderen of de voorwaarden tot stand te brengen die het behoud of de terugkeer van KMO's in de stadsomgeving in de hand moeten werken, waarbij erop wordt toegezien een evenwicht te behouden tussen de woonfuncties enerzijds en de economische en industriële functies anderzijds.

Het is van prioritair belang een duurzame economische ontwikkeling te waarborgen. Daartoe dient bij de inplanting van deze activiteiten niet enkel rekening gehouden te worden met het bestaande openbaar vervoersnet en fietsnet, maar dient tevens voorzien te worden in een degelijke aansluiting op de duurzame vervoersnetten, zoals het spoor of de waterweg, en in laatste instantie op het hoofdwegennet. Daarnaast moet erop worden toegezien de grote kantoorgebouwen in te planten in de nabije omgeving van knooppunten van het openbaar vervoer en in het bijzonder dichtbij de grote stations.

In verband met de sociaal-economische ontwikkeling en de werkgelegenheid rijst tevens de vraag welke partnerschappen er bij voorrang gesloten moeten worden met de actoren uit de onderwijs- en opleidingssector, voor welke doelgroep, voor welke functies en sectoren. Welke toekomst wil men voor onze jeugd, vooral gelet op de sociaal-economische moeilijkheden die onder meer het gevolg zijn van de economische crisis? Welke initiatieven inzake positieve discriminatie van de gebieden, gekoppeld aan bijstand aan personen in hun verschillende leefomgevingen? Voor welke economische structuur en diversiteit opteert men, en via welke regulering en stimulering? Hoe kunnen we zorgen voor de nodige terreinen en infrastructuur die de vestiging en het behoud van economische productie-, verwerkings- en duurzame logistieke activiteiten mogelijk moeten maken?

- **De derde doelstelling beoogt het algemene leefkader van de stad te verbeteren.**

Het komt erop aan Brussel een plaats te geven in het post-Kyototijdperk. Deze doelstelling is erop gericht Brussel te laten uitgroeien tot een toonbeeld op het vlak van duurzame ontwikkeling en mobiliteit en tot de stad van de toekomstige generaties, zonder dit alles los te koppelen van de demografische uitdaging. De bevolkingstoename dreigt te leiden tot meer vervuiling, afval, energieverbruik en een verzadiging van het verkeer.

Brussel draagt in dat verband tevens de verantwoordelijkheid om als Europese hoofdstad het goede voorbeeld te geven.

De inzet voor een beter leefmilieu leidt ook tot de creatie van arbeidsplaatsen. Dat bleek bijvoorbeeld duidelijk bij de productie van voorbeeldgebouwen, waarbij het de bedoeling is om van bij het architecturale ontwerp rekening te houden met energie-aspecten. Dankzij het grote massa-effect dat deze maatregel kan teweegbrengen, moet het Gewest in staat zijn de kopgroep te vervoegen van steden die weten te anticiperen op de grote uitdagingen inzake energie en leefmilieu.

De vermindering van de uitstoot van broeikasgassen, die krachtens het Regeerakkoord tegen 2025 30% lager moet liggen dan in 1990, omvat in eerste instantie een verlaging van de rechtstreekse CO₂-uitstoot, die voor 70% afkomstig is van gebouwen. Het is nodig de energieprestaties van deze gebouwen te verbeteren om de energiebehoeften van de woningen (waarvoor de lasten soms hoger uitvallen dan de huurprijs) en die van de tertiaire gebouwen te verminderen. Dit is in de eerste plaats een klimaatuitdaging, maar er zijn ook gevolgen aan verbonden voor de gezondheid.

Een andere belangrijke bron van CO₂-uitstoot is het vervoer, dat overigens de voornaamste bron vormt van luchtvervuiling. Onze doelstelling moet erin bestaan het verkeersvolume te verminderen, een modale verschuiving te realiseren naar de meer duurzame verplaatsingswijzen en te ijveren voor een betere milieu-efficiëntie. De mobiliteit moet georganiseerd worden volgens het STOP-principe, d.w.z. de mobiliteitsvraag rationaliseren en voorzien in een hiërarchische indeling van de verplaatsingswijzen: eerst stappen, dan trappen, dan het openbaar vervoer en tot slot het persoonlijk gemotoriseerd vervoer, waarbij de voetganger en de fietser een centrale plaats krijgen in de stedelijke vormgeving.

Algemeen beschouwd moet het GPDO erop gericht zijn de middelen optimaal aan te wenden en alle vormen van vervuiling te beperken.

Nog een paar andere essentiële vragen die in dit verband rijzen: hoe zal het Gewest tegemoet komen aan de eisen inzake vermindering van de productie van broeikasgassen en zal het aansluiten bij het grootstedelijk model uit het post-Kyototijdperk? Hoe dient men een stad op te vatten die rekening moet houden met de uitdagingen die zich aandienen op het vlak van energie? Hoe kan een modale verschuiving gerealiseerd worden? Hoe kan de verkeersdruk verminderd worden? Hoe kan de duurzame mobiliteit bevorderd worden, door middel van welke intermodaliteit en welke netwerkverbindingen en voor welke wijze van toegankelijkheid in de stad dient er in dit opzicht gekozen te worden?

- **De vierde doelstelling beoogt de strijd aan te binden tegen de territoriale en sociale tweedeling.**

Uit recente studies blijkt dat het statuut van Brussel als grootstad met zich meebrengt dat de tweedeling er sterker wordt, en dat ondanks het ambitieuze beleid dat het Gewest sinds het begin van de jaren '90 voert.

Wanneer men de verschillende facetten van kansarmoede in kaart brengt, tekent zich een « arme sikkkel » af die samenvalt met de negentiende-eeuwse arbeiderswijken in het westen van het Gewest, waar alle problemen zich concentreren, rond het kanaal. In tegenstelling tot in de eerste westelijke kroon is de situatie in sommige wijken in de Vijfhoek en in de eerste zuidoostelijke kroon van Brussel erop vooruitgegaan.

Deze sociaal-economische ongelijkheid wordt versterkt door een milieu-ongelijkheid. Deze doet zich gevoelen op het vlak van gezondheid (blootstelling aan vervuiling, blootstelling aan lawaai) of houdt verband met het tekort aan groene ruimten in deze wijken, enz.

Het komt er dan ook op aan richting te geven aan nieuwe programma's voor stadsherwaardering die een antwoord kunnen bieden op deze economische en milieugerelateerde tweedeling van de stad en die voornamelijk de minstbedeelden in de meest achtergestelde buurten ten goede moeten komen. Daarnaast moeten deze programma's inspelen op de fragmentering door middel van een herstructurering van het stadsweefsel en een stedelijke herverkaveling van de grote gebieden.

De aanpak van de tweedeling van de stad moet overigens gepaard gaan met een sociaal beleid en een gecoördineerd beheer van de persoonsgebonden beleidsvormen. Een centraal instrument voor deze coördinatie wordt het geïntegreerd plan voor armoedebestrijding, waaraan momenteel gewerkt wordt, alsook de Interministeriële Conferentie over Welzijn en Gezondheidszorg, waarin in de verschillende gewestelijke akkoorden voorzien is.

Het openbaar vervoersnet moet alle functies in het algemeen en tewerkstelling in het bijzonder op een vlotte en veilige manier, die bovendien ook als veilig wordt ervaren, toegankelijk maken voor de meest achtergestelde bevolkingsgroepen, waarbij tevens rekening gehouden wordt met de specifieke kenmerken van de arbeidsmarkt.

Het samengaan van deze ordeningsinitiatieven met een sociaal beleid ter bestrijding van de tweedeling biedt tevens een antwoord op de onveiligheidsproblematiek.

Brussel moet ernaar streven een veilige stad te worden (label « safe city »).

Het toekomstige GPDO moet een veiligheidshoofdstuk omvatten waarvan de uitwerking toevertrouwd wordt aan een bijzondere werkgroep en dat niet louter tot preventie beperkt zal blijven, ook al vormt dat laatste *a priori* de enige gewestelijke bevoegdheid ter zake. Het feit dat het Gewest onbevoegd is inzake veiligheid vormt een belangrijk probleem, gelet op de verwachtingen die onze bevolking koestert op dit vlak en het gevaar dat incidenten van uiteenlopende aard en omvang het vertrouwen van de burgers in onze instellingen, de sociale samenhang in de stad en de aantrekkelijkheid ervan aantasten.

- **De vijfde doelstelling beoogt van Brussel een stad met internationale uitstraling te maken.**

De aanwezigheid van de Europese instellingen is voor Brussel en de Brusselaars een belangrijke troef. We evolueren van een secundaire economie, waarvan het eerste GewOP het toen al vastgestelde verval wilde afremmen, naar een tertiaire economie, met Europa als belangrijkste drijvende kracht.

Dit is duidelijk de roeping van Brussel, maar deze doelstelling moet de Brusselaars meer ten goede komen. Het komt erop aan de grote strategische gebieden tot ontwikkeling te brengen om op die manier een structurele invulling te geven aan de behoeften van de Brusselaars (op het vlak van huisvesting, uitrustingen, groene ruimten, mobiliteit, tewerkstelling) door een beleid te voeren dat toegespitst is op grote stadsprojecten.

De doelstellingen van het Plan voor de Internationale Ontwikkeling, en in het bijzonder de ontwikkeling van de grote strategische gebieden, de bouw van grote uitrustingen en de uitwerking van een city marketing-strategie, moeten gekaderd worden in deze dimensie.

De internationale dimensie veronderstelt tevens aandacht voor de « uitdaging in verband met het imago »: hoe kan de aantrekkelijkheid van het Gewest op regionaal vlak (gezinnen, bedrijven en jobs), maar ook op internationaal niveau (onderzoek en ontwikkeling, technopolen, cultuur, toerisme,...) verbeterd worden? Wat zijn de prioriteiten op het vlak van cultuur en evenementen met het oog op de versterking van het imago van Brussel?

De positionering van Brussel op internationaal vlak veronderstelt tevens een aanpak op grootstedelijke schaal.

Op het vlak van vervoer genieten de Brusselaars reeds de voordelen van een grootstad, maar wat de lokalisatie van de activiteiten ten opzichte van de woonplaats betreft, wordt het Gewest geremd door zijn administratieve grenzen en dringt een samenwerking onder de drie Gewesten zich derhalve op.

Het volgende GPDO moet rekening houden met verschillende plannings- en samenwerkingsgebieden: het centraal Belgisch stedelijk netwerk, het functioneel grootstedelijk gebied (GEN-gebied), de stedelijke agglomeratie.

Er moet ook een samenvatting worden gemaakt van de bestaande studies en projecten in het Vlaams Gewest (START – Zaventem, Machelen/Vilvoorde, Groot-Bijgaarden, afbakening stedelijk gebied rond Brussel...) en in het Waals Gewest (GEN-stations, ontwikkeling Louvain-la-Neuve,...).

Het is van belang om met het oog op de toekomst van het Brussels grootstedelijk gebied voor tal van domeinen duidelijk te bepalen hoe Brussel en de andere twee Gewesten elkaar moeten aanvullen en welke de gezamenlijke belangen (of win-win situaties) zijn. Denken we daarbij maar aan economische ontwikkeling en tewerkstelling, zoals tevens benadrukt wordt door de bedrijfswereld; aan mobiliteit, van openbaar vervoer tot fietsroutes of groene wandelingen; aan duurzame ruimtelijke ordening, die ertoe noopt zuinig om te gaan met de beschikbare grond en de strijd aan te binden tegen de stedelijke spreiding; aan stads-, rivier- of natuurtoerisme; aan de netwerken voor onderzoek en ontwikkeling en de onderwijsnetten, enz. Er zijn mogelijkheden genoeg om samen te werken en Brussel stelt met tevredenheid vast dat de Vlaamse Regering in haar meerderheidsakkoord verklaard heeft bereid te zijn met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest samen te werken voor de ontwikkeling van het hinterland. In dat verband is het nuttig om, op zijn minst rond de uitwisseling van informatie, gegevens en studies, samenwerkingsakkoorden te formaliseren. Om in regel te zijn met de Europese richtlijn 2001/42 « betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's », voorzien de procedures voor de milieu-evaluatie van de plannen, programma's en projecten overigens in de verplichting om de overheden van de naburige staten of regio's die met de effecten van deze plannen te maken kunnen krijgen, te betrekken bij de evaluatie (de richtlijn werd in 2004 omgezet in het BWRO).

De voorwaarden voor succes

Zodra de « uitdagingen » (de problemen) en de « doelstellingen » (de aan te reiken oplossingen) vastgelegd zijn, dienen we rekening te houden met de vier bepalende voorwaarden voor een geslaagde uitvoering van het GPDO.

De institutionele kwesties

- Overeenkomstig de bepalingen van het Regeerakkoord dient gestreefd te worden naar een pro-actieve samenwerkingsdynamiek met de andere beleidsniveaus die op het Brussels grondgebied bevoegd zijn (gemeenschappen, gemeenschapscommissies, gemeenten) teneinde de problemen waarmee het gewest af te rekenen heeft (onderwijs, opleiding, mobiliteit, ruimtelijke ordening, uitrustingen,...) op coherente wijze te beheren en om een efficiënt buurtbeleid te waarborgen. Het is in dat verband van uitermate groot belang de complementariteit en de samenwerking tussen het Gewest en de gemeenten te versterken en rekening te houden met de werkzaamheden van de Werkgroep die opgedragen zal worden zijn conclusies voor te leggen in verband met de taakverdeling die moet leiden tot een samenhangend gewestelijk beheer en een efficiënt buurtbeleid.
- Er dient tevens een formule uitgewerkt te worden op grond waarvan de samenwerking met de andere twee Gewesten kan verlopen, met het oog op de bepaling van een gecoördineerde strategie voor de ontwikkeling van het Brussels grootstedelijk gebied en in het bijzonder om uit te maken op welke vlakken de drie Gewesten er baat bij hebben samen te werken, zonder evenwel voorbij te gaan aan de concurrentiologica die op bepaalde gebieden speelt.

Kwesties inzake fiscaliteit en financiering

- In het GPDO dient het bedrag bepaald te worden van de kosten die voortvloeien uit het nationaal en Europees hoofdstedelijk statuut van Brussel en uit de kloof tussen het bestuursgebied van het Gewest en zijn sociaal-economisch bekken, om dit bedrag dat te kaderen in een rechtvaardige herfinanciering van de stadsdiensten (openbaar en privaat vervoer, veiligheid, netheid, leefmilieu, infrastructures voor sociale, gezondheids- en culturele doeleinden, uitrustingen, enz.), waar het hele land baat bij heeft.
- Afgezien van de gewestbelastingen en de federale dotatie, dienen nog andere bijkomende bronnen van ontvangsten bepaald te worden.
- Een nazicht van het Brussels belastingapparaat moet het mogelijk maken afwijkende en onrechtvaardige toestanden te corrigeren, de ontvangsten bij te sturen en dit alles in aansluiting op een administratieve vereenvoudiging. In dat verband is het absoluut noodzakelijk dat het Gewest over een eigen belastingadministratie voor de gewestelijke belastingen beschikt. Deze gewestelijke belastingadministratie zal bevoegd zijn voor de inning van de onroerende voorheffing en krijgt als taak de gemeenten in staat te stellen hun ontvangsten beter te evalueren.

Een samenhangend ruimtelijke ordeningsbeleid

- Het GPDO moet de verschillende plannen en studies die tot op heden opgemaakt zijn (Internationaal Ontwikkelingsplan, richtschema's, enz.) integreren met afstemmen op het nieuwe stadsproject.

- Naast de gedeeltelijke herziening voor de grote gebieden van het PIO die het Regeerakkoord in het vooruitzicht stelt, moet het GPDO het voornemen inhouden het GBP te evalueren en eventueel te herzien, met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling die in het GPDO vastgelegd zijn.

Behoorlijk bestuur als onderdeel van het GPDO

- Het GPDO zal opgemaakt worden met de steun van de openbare en private gewestelijke actoren en met de medewerking van de « stuwende krachten » in het Gewest. De betrokkenheid van deze actoren vormt een eerste waarborg op succes. Tijdens de vorige plannen is echter gebleken dat het absoluut noodzakelijk is te voorzien in procedures voor follow-up, evaluatie en aanpassing, zodanig dat het plan een dynamisch instrument blijft en uitwerking heeft: het plan zal voorzien in de voorwaarden en middelen voor de uitvoering van de programma's en projecten. Het GPDO zal dus instrumenten bevatten om de geboekte resultaten en de concrete weerslag te meten (indicatoren en boordtabellen). Bovendien zal men zich houden aan de in het BWRO voorziene procedure voor een jaarlijkse evaluatie.
- Om de efficiëntie van het GPDO te verbeteren, zal het plan voorzien in een integratie van en een degelijke afstemming op de sectorale plannen en programma's (huisvesting, mobiliteit, lawaai, lucht, water, afval, economie/werkgelegenheid, enz.).

Methodologie

Dit nieuwe GPDO moet een **transversaal en pragmatisch plan zijn**: het moet volgens een hiërarchische indeling doelstellingen bepalen en de middelen, waaronder de financiële middelen, om deze te realiseren. Voorts zal het ook het gewestelijk bestuur moeten herzien, meer bepaald wat de relaties met de gemeenten aangaat, en dit ter wille van de doeltreffendheid, de relevantie en de rationaliteit. Kortom, het zal dé toekomstgerichte reflectie bij uitstek zijn die dienst zal doen als referentiekader voor al onze keuzes en beslissingen.

Het GPDO zal een mobiliserend instrument moeten zijn voor de toekomstige ontwikkeling van het Gewest, en dit in een context van economische crisis en budgettaire schaarste. Alle institutionele en andere actoren zullen dezelfde visie moeten delen. Partnerschappen zullen onontbeerlijk zijn voor de uitvoering van de programma's en projecten: het zal daarbij zowel om publiek/publieke als om publiek/private samenwerkingsverbanden gaan.

Daartoe stelt de Regering een **methodologie** voor waarbij reflectie, inspraak, synergie en actie hand in hand gaan, en dit vanuit een toekomstgerichte benadering.

Omdat het om een strategisch plan gaat en alle regeringsleden erbij betrokken zijn, zal er snel een **Stuurcomité voor het beleid** worden opgericht, dat als taak zal hebben de gegevens uit te wisselen die nuttig kunnen zijn voor de opmaak van het GPDO, in te staan voor de opvolging van de werkzaamheden, mogelijke pistes voor te stellen aan de Regering,...

Het zal daarvoor een beroep kunnen doen op de steun van een **Wetenschappelijk en Technisch Stuurcomité** waarin alle besturen en para-regionale instellingen, deskundigen en vooraanstaande figuren uit de academische wereld vertegenwoordigd zijn. De taak van dit laatste comité zal erin bestaan het politieke werk te ondersteunen door alle informatie en analyses die de Regering bij de opmaak van het GPDO nodig zou kunnen hebben te verschaffen.

Ook de gemeenschapscommissies van het Gewest (Franse Gemeenschapscommissie, Vlaamse Gemeenschapscommissie en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie) zullen, voor wat hun bevoegdheden betreft, betrokken worden bij de opmaak van het GPDO, onder meer in het kader van de interministeriële conferenties (welzijn-gezondheidszorg, opleiding-werkgelegenheid).

Wanneer de krachtlijnen van het GPDO bekend zullen zijn, zullen wij met alle beleidsniveaus gaan samenwerken teneinde op termijn een goede transversaliteit van de prioriteiten en de maatregelen van het GPDO te verzekeren, zonder daarbij de controle over de beslissingen uit handen te geven. Er zal een **Nationaal Opvolgings- en Begeleidingscomité** in het leven worden geroepen om op zoek te gaan naar samenwerkingsmogelijkheden binnen ieders bevoegdheden.

Om te beginnen zullen wij de besturen en para-regionale instellingen verzoeken ons een **evaluatie** voor te leggen van hun belangrijkste opdrachten. Dat zal ons in staat stellen een volledig overzicht te krijgen van de bestaande gewestelijke beleidsinitiatieven en vooral deze initiatieven aan een kritisch onderzoek te onderwerpen en na te gaan hoe opportuun ze zijn in een prospectieve optiek om de nieuwe uitdagingen aan te gaan die zich in de toekomst zullen stellen.

Nadien moeten aan de hand van een brede **raadplegings- en participatieprocedure** die de vorm zal aannemen van workshops betreffende strategische toekomstverwachtingen en openbare debatten de eerste tendensen van het GPDO worden vastgelegd, en dit samen met de vertegenwoordigers van de bewoners en niet-gouvernementele organisaties met een specifiek doel (de verenigingssector), de particulieren (projectontwikkelaars, investeerders, sociale partners,...), de administratieve medewerkers (besturen en para-regionale instellingen), de politici (op gewestelijk, gemeenschaps- en gemeentelijk niveau), de academici (de universitaire wereld),... Dit overleg moet het cement vormen van het GPDO en geeft de aanzet om alle stedelijke ontwikkelingsactoren in beweging te brengen in de richting van gemeenschappelijke doelstellingen.

We zijn ook van plan om een **stedenbouwkundige wedstrijd** te organiseren met als doel een nieuw algemeen inrichtingsproject voor Brussel voor te stellen. Dat zal als ambitie hebben een strategische ruimtelijke visie te ontwikkelen, rekening houdend met de verworvenheden van de richtschema's en de stadsvernieuwingsprojecten (wijkcontracten), maar dan wel op grootstedelijke schaal.

De huidige situatie van budgettaire moeilijkheden mag er niet toe leiden dat we al onze ambities opgeven, wel integendeel: we moeten de krachten bundelen en een visie en een plan ontwikkelen die getuigen van creativiteit, samenhang en doeltreffendheid om zo iedereen mee te krijgen, ongeacht de achtergrond en de actualiteit van de dag.